

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 11 0 К 021326 20 КвЛз
Бања Лука, 13.12.2021. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Весне Антонић као предсједнице вијећа, Обрена Бужанина, Смиљане Мрша, Мерсиде Бјелобрк и Биљане Томић као чланова вијећа, уз учешће записничара Соње Матић, у кривичном предмету против оптужених В.Б., Д.С., П.Ј., М.П., Д.П., Б.Ш., Д.Б. и В.Д., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Републике Српске – општи дио одлучујући о захтјеву за заштиту законитости бранилаца осуђених В.Б., Д.С. и Д.Б. поднијетим против правоснажне пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 021326 17 К од 06.03.2019. године, у сједници вијећа одржаној дана 13.12.2021. године, донио је

П Р Е С У Д У

Одбијају се као неосновани захтјеви за заштиту законитости бранилаца осуђених В.Б., Д.С. и Д.Б., поднијети против правоснажне пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 021326 17 К од 06.03.2019. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 021326 17 К од 06.03.2019. године, која је потврђена пресудом Врховног суда Републике Српске број 11 0 К 021326 19 Кж од 10.12.20219. године, оглашени су кривим оптужени В.Б., Д.С., П.Ј., Д.П., Б.Ш., Д.Б. и В.Д., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Републике Српске – општи дио (у даљем тексту: КЗ РС- општи дио) те осуђени на казну затвора и то оптужени Б., Ј. и Ш. у трајању од по 1 (једне) године и 3 (три) мјесеца, оптужени С. у трајању од 1 (једне) године и 6 (шест) мјесеци, а оптужени П., Д. и Д.1 у трајању од по 1 (једне) године. На основу члана 108. став 3. Закона о кривичном поступку Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 53/12, 91/17 и 66/18, у даљем тексту: ЗКП РС), оштећени Ј.О., А.О., Ј.Д., И.Д., Р.И., С.Ј. и А.М. су са имовинско-правним захтјевом упућени на парницу. На основу одредбе члана 99. став 1. ЗКП РС, у вези са чланом 96. став 2. тачке а), е) и ж) истог закона, оптужени су обавезани да солидарно плате трошкове кривичног поступка у износу од 2.464,40 КМ и судски паушал у износу од по 150,00 КМ, а све у року од 15 дана од дана правоснажности те пресуде под пријетњом принудног извршења, а оптужени Б., С., П., Д.1 и Д. су обавезани да плате награду и нужне издатке постављених бранилаца по службеној дужности, чију висину ће првостепени суд утврдити посебним рјешењем у складу са чланом 97. став 2. ЗКП РС.

Истом пресудом, оптужени М.П., на основу члана 298. тачка в) ЗКП РС, ослобођен је од оптужбе да је починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ РС – општи дио .

Против правоснажне пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 021326 17 К од 06.03.2019. године захтјев за заштиту законитости (у даљем тексту: Захтјев) благовремено су поднијели браниоци осуђених Д.С., адвокат Ж.Ш. из Б., В.Б., адвокат Ј.Ј. из Б. и Д.Б., адвокат З.Б. из Б., због повреде Кривичног закона и повреде права на одбрану као битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) Закона о кривичном поступку Републике Српске, а захтјевом браниоца осуђеног Д.С. и због повреде права на правичан поступак из члана 6. став 1. Европске конвенције. Приједлог Захтјева браниоца осуђеног Д.С. је да се усвоји Захтјев, укину првостепена и другостепена пресуда и предмет врати на поновни поступак или да се преиначи првостепена пресуда и у цјелости одбије оптужба у односу на Д.С.. Захтјевом браниоца осуђеног В.Б. се предлаже да се утврди основаност Захтјева и преиначи правоснажна пресуда тако да се у цјелости укину првостепена и другостепена пресуда или само другостепена пресуда и предмет врати на поновно одлучивање, а бранилац осуђеног Д.Б. предлаже да се Захтјев уважи и преиначе обје нижестепене одлуке тако да се овај оптужени ослободи оптужбе или да се нижестепене пресуде укину и предмет врати на поновни поступак.

У одговору на Захтјев републички јавни тужилац Бранко Митровић је оспорио основаност Захтјева, те предложио да се Захтјеви бранилаца осуђених одбију као неосновани у смислу одредбе члана 355. ЗКП РС.

Приликом одлучивања о Захтјеву, овај суд се примјеном одредби члана 354. став 1. ЗКП РС ограничио на испитивање само оних повреда закона на које се позива подносилац Захтјева, те након што је размотрио списе предмета са пресудама против којих је Захтјев поднијет, одлучио је као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога:

Захтјев за заштиту законитости се, у смислу одредбе члана 350. став 1. ЗКП РС, може поднијети против правоснажне пресуде само у случајевима повреде Кривичног закона, те повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС (која се манифестује у повреди права на одбрану), а уз ограничења прописана у ставу 2. и ставу 3. ове законске одредбе. Ограничењима из става 2. искључена је могућност улагања овог правног лијека ако није изјављена жалба на првостепену пресуду, а на наведене повреде материјалног и процесног закона се није могуће позивати у Захтјеву, ако нису биле изнесене у жалби (осим ако се ради о повреди учињеној у жалбеном поступку), док је ограничењима из става 3. искључена могућност улагања овог правног лијека против пресуде Врховног суда донесене у трећем степену.

У конкретном случају, поднесеним Захтјевима правоснажна пресуда се побија по основу оба наведена законска разлога прописана за подношење овог ванредног правног лијека, с тим што Захтјеви експлицитно не конкретизују неки од облика повреде Кривичног закона предвиђених чланом 312. ЗКП РС. Разлозима у образложењу поднесених захтјева се сугерише да је у питању повреда из тачке а) цитиране законске одредбе тврдњом да нису доказани елементи бића кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Републике Српске – општи дио, а Захтјевом браниоца осуђеног Д.С. се указује и на

повреду предвиђену чланом 312. тачка д) ЗКП РС тврдњом да суд образложење одлуке о кривичној санкцији није индивидуализирао. Повреда права на одбрану није била изнесена у жалби браниоца оптуженог Д.Д. на првостепену пресуду, међутим Захтјевом браниоца овог осуђеног се, према разлозима у образложењу, указује да је ова повреда учињена у жалбеном поступку на начин што Врховни суд Републике Српске није дао образложење у погледу одлучних чињеница изнесених у жалби и током првостепеног поступка.

Повреду Кривичног закона, према аргументима у образложењу, Захтјев браниоца осуђеног В.Б. налази у повреди члана 22. КЗ РС – општи дио, када су првостепени и другостепени суд осудили оптуженог као саизвршиоца предметног кривичног дјела а да при томе нису правилно утврђени субјективни и објективни елементи саизвршилаштва. При томе се апострофира да је за постојање саизвршилаштва нужно постојање договора извршилаца са јасном подјелом радњи у заједничком извршењу дјела, при чему сваки саизвршилац одговара у границама свога умишљаја а не и за ексцес другог саизвршиоца. У контексту овог приговора оспорава се валидност образложења побијане другостепене пресуде за одбијање жалбеног приговора у погледу саизвршилаштва и постојања директног умишљаја, истичући да дато образложење нема упоришта у КЗ РС – општи дио.

Захтјев браниоца осуђеног Д.С. повреду Кривичног закона у поступку доношења побијане правоснажне пресуде налази у томе што је суд погрешно утврдио чињенице да су припадници резервног састава полиције (у ком статусу је у критичном периоду био и овај оптужени) били у саставу оружаних снага, да су предметни догађаји у вези са ратним сукобом, да су оштећени били цивили и нису били припадници ни једне војне формације, па је на тако погрешно утврђено чињенично стање суд погрешно примијенио материјално право када су радње оптуженог квалификоване као кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Републике Српске – општи дио. Захтјев сугерише да би се усљед непостојања наведених елемената бића овог кривичног дјела радње, које се стављају на терет оптуженима, могле квалификовати као кривична дјела прописана у КЗ РС – посебни дио и то злостављање у вршењу службе из члана 54., или противзаконито лишење слободе из члана 52. или противзаконито претресање из члана 57. цитираног закона.

Повреду Кривичног закона Захтјев браниоца осуђеног Д.Б. заснива на тврдњи да није доказано да је овај осуђени починио предметно кривично дјело за које је осуђен правоснажном пресудом и при томе се приговара правилности оцјене проведених доказа те се посебно апострофира нелогичност, контрадикторност и неујерљивост исказа оштећене М.П. тврдњом да је тај исказ супротан другим изведеним доказима. Доводећи тај исказ у везу са исказима свједока Д.М. и П.С. подносилац Захтјева закључује да овај оптужени физички, временски и просторно није могао предузети радње извршења кривичног дјела за које се терети, а да је оштећена М.П. имала крупан и изузетан мотив да лажно свједочи.

На наведеним аргументима Захтјева не може се заснивати тврдња да су побијаном правоснажном пресудом радње оптуженог предузете критичног догађаја погрешно правно квалификоване као предметно кривично дјело и на тај начин учињена повреда Кривичног закона прописана одредбом члана 312. тачка а) ЗКП РС.

Наиме, повреда Кривичног закона, као основ за подношење овог ванредног правног лијека против правоснажне пресуде, у смислу цитираних одредби из члана 350. ЗКП РС, подразумијева да су у тој пресуди потпуно и правилно утврђене одлучне чињенице, а да је правилном примјеном закона на такву чињеничну основу, требало донијети другачију одлуку. Овим ванредним правним лијеком није прописана могућност побијања правоснажне пресуде због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, нити се повреда Кривичног закона као законски основ за овај правни лијек, може градити на тези о мањкавој чињеничној основи пресуде.

Аргументи Захтјева бранилаца осуђених изнесени у конкретном случају у прилог тврдње о повреди Кривичног закона, по свом карактеру првенствено одражавају приговор правилности утврђеног чињеничног стања, када се доводи у питање правилност оцјене доказа и утврђење чињеница од одлучног значаја до којих је суд таквом оцјеном дошао, посматрано с аспекта постојања битних елемента бића кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Републике Српске – општи дио. Наведеним приговорима Захјева се настоји ревидирати утврђено чињенично стање у побијаној правоснажној пресуди, на начин који би довео до такве правне оцјене ревидиране чињеничне основе која би резултирала доношењем пресуде којом се осуђени ослобађају оптужбе да су починили кривично дјело које им се оптужницом ставља на терет и за које су осуђени побијаном правоснажном пресудом, односно до правне оцјене на неко од кривичних дјела против слободе и права грађана прописаних у КЗ РС – посебни дио (злостављање у вршењу службе из члана 54., или противзаконито лишење слободе из члана 52. или противзаконито претресање из члана 57.), како се сугерише Захтјевом браниоца осуђеног Д.С. (што би с обзиром на протек времена од извршења дјела резултирало пресудом којом се оптужба одбија због застарјелости кривичног гоњења).

Како нужну претпоставку за позивање на овај основ побијања правоснажне пресуде представља потпуно респектовање правилности чињеничне основе те пресуде, те како наведени аргументи Захтјева по свом карактеру првенствено одражавају приговор правилности утврђеног чињеничног стања на коме се заснива побијана пресуда, то се на приговорима таквог карактера не може заснивати тврдња о повреди Кривичног закона, па се слиједом тога не може прихватити као основан приговор Захтјева да је побијана правоснажна пресуда донесена уз наведену повреду Кривичног закона.

Када је у питању одлука о кривичним санкцијама, повреда Кривичног закона према одредбама члана 312. тачка д) ЗКП РС постоји само ако је у изрицању санкције прекорачено овлаштење које суд има по закону. Како је осуђеном Д.С. у конкретном случају, примјеном одредби о ублажавању казне изречена казна затвора у трајању од једне године и шест мјесеци, што је испод посебног минимума казне прописане за то дјело, то се приговори Захтјева браниоца овог осуђеног о неадекватности образложења за изречену казну не могу подвести под повреду Кривичног закона у смислу цитираног законског прописа, која би се манифестовала у прекорачењу законских овлаштења суда при доношењу одлуке о казни.

Одредбама члана 278. став 2. ЗКП РС (на које одредбе се правилно позива побијана правоснажна пресуда), прописано је дискреционо овлаштење суда да одбије извођење понуђеног доказа када оцјени да је непотребан и закључи да чињенице које странке или бранилац желе да докажу немају значаја за предмет. Овакво законско ограничење права на извођење доказа је, када се има у виду пракса Европског суда за људска права, конзистентно са одредбама члана 6. став 3. тачка д) Европске конвенције, међутим да би примјена овог ограничења била у складу са цитираном одредбом Европске конвенције, суд је у обавези да у образложењу пресуде наведе разлоге због којих је одлучио да не прихвати поједине доказне приједлоге (*пресуда В. против Белгије од 22. априла 1992. године*), а ова обавеза суда недвосмислено произлази и из одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС у погледу свих неприхваћених доказних приједлога странака.

У конкретном случају првостепени суд је у разлозима пресуде на страни 14. пасус 4. образложио због чега су одбијени доказни приједлози одбране осуђеног Д.С. на које Захтјевом указује (да се у спис уложи као материјални доказ изјава свједока Г.Д. која је овјерена у општини и да се саслуша свједок Р.Р.), а које образложење је прихватио као ваљано и аргументовано другостепени суд, па слиједом тога нема мјеста приговору Захтјева о повреди права на одбрану у виду процесне неравноправности овог оптуженог у кривичном поступку. Повреда права на одбрану осуђеног као битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС и повреда права на правичан поступак гарантованим чланом 6. Европске конвенције о људским правима, не може се заснивати ни приговорима Захтјева браниоца овог осуђеног којима се оспорава валидност датих разлога у образложењу другостепене пресуде за неприхватање основаности жалбених тврдњи да је првостепени суд одбио доказни приједлог одбране за саслушање свједока З.К., М.К. и Б.П.

На приговорима Захтјева браниоца осуђеног В.Б. о повреди принципа *in dubio pro geo* из члана 3. став 2. ЗКП РС у погледу утврђивања чињеница од одлучног значаја за постојање кривичног дјела за које је осуђени оглашен кривим побијаном пресудом, те повреди методолошког приступа у оцјени доказа садржаном у одредби члана 295. став 2. ЗКП РС, не може се заснивати тврдња о повреди права на одбрану из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, јер наведени приговори у суштини спадају у приговоре чињеничног карактера којима се доводи у питање правилност чињеничне основе пресуде, која не може бити предмет преиспитивања по захтјеву за заштиту законитости.

На повреду права на одбрану учињену у жалбеном поступку у виду изостанка разлога у образложењу другостепене пресуде за жалбене приговоре од одлучног значаја указују захтјеви бранилаца осуђених В.Б. и Д.Б.

Аргументи Захтјева браниоца осуђеног В.Б. у прилог наведене повреде су садржани у тврдњи да је образложење другостепене пресуде Врховног суда Републике Српске у односу на изјављени жалбени приговор овог оптуженог (којим је указано на повреде одредби члана 2. став 1., члана 3. став 2., члана 10., члана 13. став 1., члана 14. став 1. и 2. ЗКП РС) произвољно и потпуно супротно одредби члана 295. став 2. и члана 304. став 7. ЗКП РС, те да образложење у погледу умишљаја и саизвршилаштва нема упоришта у КЗ РС –општи дио.

Захтјевом браниоца осуђеног Д.Б. се истиче да Врховни суд у побијаној пресуди није дао образложење за саизвршилаштво оптужених у извршењу кривичног дјела у сегменту умишљаја за заједничко дјеловање, за узрочну везу између оружаног сукоба и

радњи оптужених с обзиром да су они вршили дужност редовних полицијских службеника а не послова везаних за ратно стање, затим да није дао образложење битних жалбених навода посебно не у дијелу који се тиче мотива оптуженог за почињење кривичног дјела.

Неоснована је тврдња овог Захтјева да је побијаном другостепеном пресудом, дакле у жалбеном поступку, почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС (која манифестује повреду права на одбрану) у виду изостанка разлога у образложењу те пресуде за жалбене приговоре од одлучног значаја.

Наиме, када је у питању образложење одлуке суда више инстанце (с обзиром на природу одлуке), према пракси Европског суда коју слиједи и Уставни суд Босне и Херцеговине у својим одлукама, довољно је да образложење одлуке садржи слагање са утврђењем нижестепеног суда, тако што ће виши суд у образложење своје одлуке инкорпорирати или упутити на разлоге из образложења нижестепеног суда, или на други начин указати да се слаже с њима (види Европски суд, *Г.Р. против Шпаније*, 1999-I; Уставни суд, *АП 2137/14* од 15.04.2015. године). Суштински захтјев, када се ради о одлуци вишег суда, је да виши суд укаже на то да је размотрио питања истакнута у жалби која су била од суштинског значаја (Европски суд, *Х. против Финске*, 1997-VIII, 26 EHRR 159) и да жалбу није одбио прије него што ју је претходно размотрио (Европски суд, *Л. I Х. против Румуније*, ХУДОЦ [2002]).

У конкретном случају, из разлога у образложењу побијане пресуде произлази да је другостепени суд испитао првостепену пресуду у дијелу који је побијан жалбама окружног јавног тужиоца и бранилаца оптужених, те размотрио све приговоре на које су те жалбе указале, укључујући и ове приговоре које Захтјеви осуђених В.Б. и Д.Б. апострофирају и за које су дати детаљни разлози на страни 4. посљедњи пасус, страни 5. пасус 1. те на страни 8. образложења пресуде, које и овај суд прихвата као валидно образложење. Слиједом наведеног нема мјеста тврдњи Захтјева о учињеној повреди права на одбрану у жалбеном поступку у виду изостанка разлога у образложењу за изнесене жалбене приговоре одбране. Ова повреда поступка се не може темељити ни на приговорима којима се доводи у питање правилност датих разлога у образложењу, јер од суштинског значаја посматрано с аспекта права на одбрану и права на дјелотворан правни лијек, је то да је другостепени суд прије доношења одлуке по жалби размотрио све релевантне жалбене приговоре на првостепену пресуду и навео разлоге у образложењу пресуде за њихово неприхватање.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, која се манифестује у повреди права на одбрану је једини облик битне повреде одредаба кривичног поступка који представља разлог за подношење захтјева за заштиту законитости (према одредбама члана 350. став 1. ЗКП РС) а под повреду права на одбрану не могу се подвести оне повреде поступка које су издвојене у посебне, друге облике битних повреда предвиђене у одредби члана 311. став 1. ЗКП РС укључујући и битну повреду из тачке з) цитиране законске одредбе, на коју се Захтјевом указује и која се манифестује у заснивању пресуде на незаконитом доказу. Ради тога је неоснован Захтјев браниоца осуђеног В.Б. и у овом сегменту побијања правоснажне пресуде.

Из изнијетих разлога, овај суд налази да поднесени Захтјеви бранилаца осуђених В.Б., Д.С. и Д.Б. нису основани, јер повреде закона на које се позивају подносиоци Захтјева нису учињене, на што се и у одговору републичког јавног тужиоца на тај Захтјев правилно указује, ради чега је овај суд у смислу одредбе члана 355. ЗКП РС одлучио као у изреци, тако што су Захтјеви, као неосновани, одбијени.

Записничар
Соња Матић

Предсједница вијећа
Весна Антонић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Биљана Аћић